

INNOVÁCIÓ A MINŐSÉG ELÉRÉSE ÉRDEKÉBEN

Bevezetés

A Magyar Köztársaság Rendőrségén belül kialakított innovatív tevékenység alapvető célja, hogy a tudomány, az elmélet és az elméleti tudás visszakerüljön a gyakorlati életbe, segítse a minőségfejlesztési munkát. Az innováció-elmélet mint tudományos fogalom viszonylag fiatalnak tekinthető, az 1983-ban kiadott „Idegen szavak és kifejezések szótára” még ritkán használatos, latin eredetű, újítást jelentő szóként határozza meg¹⁸⁸.

Az elméleti alapok először Schtumpeternél jelennek meg. Szerinte az innováció lényege a termelési tényezők új kombinációja, megvalósítja a vállalkozó. Schtumpeter az innovációnak öt alapesetét különbözteti meg:

- Új termék, új árú.
- Új termelési értékesítési eljárás bevezetése.
- Új elhelyezési lehetőség, új piac megnyitása.
- Nyersanyagok, vagy félkész árúk új beszerzési forrásainak megnyitása.
- Új szervezet létrehozása.

A legújabb vélemények szerint (Gáspár László) az innováció multidimenzióális jelenség, és ezért szükségképpen multidiszciplináris megközelítést igényel. Szinte nincs is olyan társadalomtudomány, amelynek ne lenne érdemi mondanivalója az innovációról. Ezzel egyidejűleg azonban az újdonság megítélésében is változás ment végbe. Ma mindinkább megkülönböztetnek például bázisinnovációkat; teljesen új utakat megnyitó, fejlesztő innovációkat; és a már kijelölt utakon belüli innovációkat.

Az OECD világszerte elfogadott ajánlása szerint *„Az innováció egy ötlet átalakulása vagy a piacon bevezetett új, illetve korszerűsített termék, vagy az iparban és kereskedelemben felhasznált új, illetve továbbfejlesztett művelet, vagy valamely társadalmi szolgáltatás újfajta megközelítése”*.

Fontos az innovációs elméleten belül megemlíteni az innovációk diffúzióját, amely a mai álláspont szerint egy olyan folyamat, amelynek során egy újdonság, egy innováció az időtényezőktől függetlenül ismert lesz egy társadalmi csoport tagjai előtt. A folyamat lefolyása nagymértékben függ attól, hogy a társadalom tagjai mennyire szervezettek, mennyire integráltak.

Hazánkban az innováció, a kutatás-fejlesztés a mai viszonyokhoz képest korábban nem kapta meg méltó helyét a közgondolkodásban. Kitekintve, és összehasonlítva más országokhoz képest manapság Magyarországon is láthatóvá kezd válni egy új, dinamikusabb jövőt elérni vágyó, és ennek érdekében minden körülményt megteremtő

¹⁸⁸ Megkülönböztet növekedést és fejlődést /a mennyiségi és minőségi változást/. Az előbbi lassú, alig észrevehető változás, míg az utóbbira az új kombinációk lökészerű megjelenése a jellemző, amely megbontja a kialakult egyensúlyviszonyokat, ezáltal érdekkonfliktust idéz elő.

közakarat. Ezt igazolandó citálható ide a „Kutatási és Technológiai Innovációs Alapról szóló” 2003. évi XC. törvény, illetve, hogy a Kormány 2004. január 1-i hatállyal létrehozta a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatalt.

Innováció a rendőrségnél és a rendvédelmi szerveknél

A schumpeteri megközelítésre visszatérve, a rendőrségre és a rendvédelmi szervekre vonatkozóan az látható, hogy a minőségi változások előtérbe kerülnek. A rendőrség ugyanis nem egy terméket előállító gyártósort kell, hogy modernizáljon és fejlesszen, hanem egy speciális alapfeladatot (biztonságvédelem, bűnüldözés, bűnmegelőzés) ellátó szervezet hatékonyságát, teljesítőképességét kell növelnie.

A rendőrség közép- és hosszú távú érdeke, hogy a feladatrendszerében meghatározottak végrehajtása során korszerű technikát, illetve munkamódszereket alkalmazzon.

Különösen nagy hangsúlyt kap az innováció eredményével szembeni aggályok enyhítése és a megújulási tevékenység etikai oldala. Ennek érdekében súlyponti kérdésnek tekinthető az innovációs folyamat szereplőinek ösztönzése, a helyi és területi kezdeményezések támogatása, az együttműködések előmozdítása, a párbeszéd segítése, az innovációs folyamatokat segítő információs szolgáltatások javítása, a szakmai és technológiai tudásfelhalmozás erősítése, az innováció új szereplőinek támogatása, a megjelenő innovációk elemzése és értékelése, valamint az innováció útjában álló akadályok azonosítása és a tanulságok aktív terjesztése.

Napjainkban a fejlett világ országainak rendőrségét a tudományos kutatás és a műszaki fejlesztés eredményei gyökeresen átalakítják. A rendőrség fejlődése közvetlenül függ a technikai fejlődéstől, és a technológiai eredmények a rendőri szervezet mélységében történő szétterjesztésétől. A rendőrségen belüli munkahelyek egyre több képességet, tudást igényelnek. Az innováció a rendőrség hatékony növekedésének kulcstényezője lehet, s ez által a tudás-bázis és a rendőrség belső igazgatásának jól funkcionáló kölcsönhatása az innováció erőforrását is jelenthetik. Jelenleg a rendőrségen belüli innováció fő területe a helyi és területi szervek, azonban világos, hogy innovatív tevékenységünket nem elszigetelten, spontán módon, hanem központosítva, irányított innovációs formában kell, hogy kifejtsük. A rendőri szervek információs-csere részesei, kölcsönös tanulási folyamat alakul ki, amely jelentős hatással lehet a rendőrség teljes igazgatási – vezetési rendszerére. Szorosan összefüggő, egymásra épülő folyamatokat elképzelni nem lehet innováció nélkül. Ahhoz, hogy a rendőrség folyamatosan, zavartalanul úgy működjön, hogy eközben megjelenjen benne a megújulásra való törekvés eredményeként a minőségi változás és a minőségi szolgáltatás, profizmusra, becsületes és tisztességes szakszerű szolgálatra és példamutatásra van szükség a rendőri munka minden folyamatában.

Napjainkban a társadalom hathatósabb védelme, a bűnüldözés eredményességének javítása egyre erőteljesebb igényként fogalmazódik meg az állami szervek, a társadalmi szervezetek, a lakossági önszerveződések és az egyes állampolgárok részéről. Tagadhatatlan, hogy a rendszerváltás óta a rendőri munka technikai háttere jelentősen fejlődött, az információáramlás felgyorsult, de a szakmai munka minőségében még mindig nem történt látványos előrelépés. Több évtizedes tapasztalatok igazolják, hogy a rendőrségen belüli „szellemi tőke” hasznosulása megfelelő motiváltság, támogatottság hiányában nem éri el a kívánt szintet, a kezdeményezések egy részének háttérbe szorításával kollektívák és egyének veszítették el hitüket. A rendőri vezetés felismerve ezt a helyzetet

létrehozott „Rendőrségi Innovációs Adatbank” elnevezéssel egy olyan kis létszámú szervezetet, amelynek elsődleges feladata, *„hogyan összegyűjtse rendőrségi kísérletek technikai, szervezési, oktatási területeken kívül az egyes szolgálati ágak, szakszolgálatok gyakorlatának, eredményességének fejlesztését célzó eszközök, módszerek, eljárások kidolgozására irányuló újításokat, szellemi termékeket amelyek bevezetése a rendőri munkában korszerűbb, hatékonyabb munkavégzést tesz lehetővé”.*

A Rendőrség kutatás-fejlesztést és innovációt elősegítő-támogató tevékenysége

A rendőri munka hatékonyságának növelése érdekében az új munkamódszerek kutatása és az innováció kiemelkedő feladattá vált napjainkra. Példaértékűnek tekinthetjük a magyar rendőrséget a tekintetben, hogy – Ausztriát és Svédországot kivéve – hasonló módon más külföldi rendőrség szervezetében nem valósul meg ilyen szervezeten az innovációs tevékenység menedzselése koordinálása.

Ennek érdekében a Magyar Köztársaság Rendőrségén belül már 1999-ben megalakult a Rendőrségi Innovációs Adatbank, amelynek alapvető feladata, hogy a kutatás és innováció összekapcsolódhasson, amellyel elérendő célunk, hogy továbbjavítsa a rendőri erőforrás-fejlesztés és a kutatások révén termelődő tudás rendőrségi hasznosításának feltételeit, az innovációs tevékenység színvonalát. Az innovációs, valamint az ahhoz kapcsolódó információs tevékenység megszervezését és koordinálását hivatott végezni az Országos Rendőr-főkapitányság Gazdasági és Igazgatási Főigazgatóság szervezeti keretein belül működő Rendőrségi Innovációs Adatbank (RIAB)

Az újítási javaslatok elbírálásra hivatott Bíráló Bizottság negyedévenkénti gyakorisággal tartja üléseit. A szakági vezetők, Bíráló Bizottsági tagok többnyire képviselőik útján vesznek részt az újítási javaslatok elbírálásában. A módosított ügyrend alapján a kijelölt képviselők, mint az adott innovációs bejelentés ügygazdái járnak el, illetve – az elfogadásra tett javaslatok esetében, ha azt országos bevezetésre alkalmasnak ítélik – a szakági vezetőknel szorgalmazzák annak rendszerbe való állítását.

A Rendőrségi Innovációs Adatbank (RIAB) feladata:

- képviseli az innovációs bejelentést benyújtók szakmai érdekeit, érdekképviseletét,
- információs rendszert alakított ki és működtet,
- szakmai konferenciákat szervez,
- hivatalos kapcsolatot tart az innovációval foglalkozó szervezetekkel, közreműködik a rendőrségi innovációs stratégia alakításában,
- regionális hálózatot és széleskörű belső- és külső kapcsolatrendszert működtet.

A Rendőrségi Innovációs Adatbank tevékenysége:

- szervezett keretek között menedzseli a rendőrség személyi állományába tartozó munkavállalók újítói tevékenységét,
- összegyűjti az innovációs javaslatokat, ötleteket, és regisztrálja azokat,
- a beérkezett új javaslatokat előterjeszti, ügygazdát kér fel,
- megszervezi a Bíráló Bizottság üléseit, a meghozott döntéseket dokumentálja,
- közreműködik a szabadalmazható találmány, újítás szabadalmi eljárásának megindításában, a megvalósítás előkészítésében,
- közvetíti az ötletgazda és a megvalósításra vállalkozó között, ezzel együtt folyamatosan végigkíséri az innovációs javaslat útját annak felhasználásáig,

- kapcsolatot tart a nemzetközi és külső innovációs intézményekkel,
- A Rendőrségi Innovációs Adatbank adatait elérhetővé teszi egy intranetes WEB felületen keresztül.

Az Innovációs ügyintézés

Az innovációs javaslatok ügyintézését a RIAB beosztottjai látják el. Kiemelkedő cél az újítási javaslatok jogi és adatvédelme. Az ötlet, javaslat bejelentése manuális vagy számítógépre történő felhelyezés és átvitel formájában történik. Az innovációs és informatikai felelősök részéről megtörténik az ötletek, javaslatok elsődleges regisztrációja manuális, illetve gépi nyilvántartásba vétele. Ennek során az írásban beérkezett javaslat, valamint az előzőekben leírt tartalmi adatok felkerülnek a hálózatra, regisztrációs számmal látják el és a hálózaton belül az „ellenőrzésre váró innovációs javaslatok” menüprogramban nyerne elhelyezést. Elsődleges nyilvántartásba vételnél érdemi – az ötlet tartalmi részét érintő – szűrés nem történik, a befogadó szerv csak a nyilvánvalóan komolytalan, erkölcsileg kifogásolható vagy jogszabályba ütköző ötleteket utasítja vissza.

Bíráló Bizottsági ülésen a benyújtott javaslat megtárgyalása, döntéshozatal történik. A bizottság tagjai az általuk bekért megvizsgált véleményekről tájékoztatást adnak. Határozatban kerül rögzítésre a Bíráló Bizottság döntése a javaslat elutasításáról, elfogadásáról, illetve annak országos bevezetésének kezdeményezéséről.

Magyarország rendvédelmi innovációs rendszerének kialakítása

A rendvédelem innovációs rendszerét az ország összes rendvédelmi szervezete alkotja. Ez tehát az új technológiákat meghatározó tudás, képességek és készségek létrehozására, tárolására és átvitelére szolgáló rendvédelmi szervezetek összekapcsolódó rendszere. A rendvédelmi innovációs rendszer középpontjában a tudást létrehozó, szétosztó és felhasználó tényezők állnak, ahol a rendvédelmi szervezetek az innovációs folyamatok központi, de nem egyedüli szereplői. A rendszerre kölcsönhatásban hatnak a gazdasági szabályozók, a kommunikációs infrastruktúra, az oktatási és képzési rendszer. Minden tényező megléte, fejlettsége, komplexitása, kapcsolódásai, működésmódjuk, egymásra hatásuk meghatározza a rendvédelem innovációs képességét, végső soron pedig a rendvédelem teljesítőképességét.

A rendvédelmi munkát segítő tudomány- és technológiai irányelvek megfogalmazásakor rendszerelméleti megközelítésre van szükség. A problémák, hiányosságok kiküszöbölésére hivatott megoldások, a célok megfogalmazásakor, az elérni kívánt célok elérését szolgáló eszközök megteremtésekor a rendvédelmi innovációs rendszer egészének sajátosságait, folyton változó tulajdonságait kell szem előtt tartanunk. Rendszerelméletű mérlegelést kívánnak az innovációt ösztönző közgazdasági eszközök.

A regionális innovációs-fejlesztésben különösen fontos a rendszerelméleti megközelítés. A rendvédelem megújulási rendszerének feltételeinek megteremtése megköveteli egy hídképző innovációs szervezet létrehozásának támogatását.

„Az istenek az eljövendő, az emberek a most történő, a bölcsek pedig a közelgő dolgokat érzékelik.” (Philostratos)

A régiek is tisztában voltak azzal, hogy nem könnyű belevilágítani jövőnk homályába. Ehhez istennek, de legalábbis bölcsnek kellene lennünk. De vajon csak a kíváncsiság készíthet bennünket arra, hogy a jövőbe nézzünk? Bármennyire is nehéz, sőt olykor lehetetlen, mindenképpen foglalkoznunk kell mai döntéseink jövőbeli hatásaival. Kiváltképpen igaz ez az innovációval, a technológiai fejlesztéssel kapcsolatos döntésekre.

A rendvédelem sem kerülheti el, hogy felmérje, milyen hatással lehet egy-egy technológiai innováció a gazdálkodására, mindennapi szakmai munkára. Erre a felmérésre az úgynevezett technológiai hatáselemzés keretében kerülhet sor.

Azt gondolom, hogy a rendvédelem innovációs rendszerelmzése, az elemzés alapján a rendszer-problémák azonosítása új elméleti-módszertani eszközt ad a magyar rendvédelem irányítói részére, s végső soron a rendvédelem szakmai, gazdasági, oktatási politika számára is. Csak rendszerelméletű megközelítéssel, a problémák komplex, integrált kezelésével lehet a rendvédelem folyamatos megújulását biztosítani, a változó körülményekhez alkalmazkodóvá tenni. Ha a rendvédelem helyt akar állni a folyamatosan változó világban nem mondhat le az innovációs rendszerének kialakításáról, fejlesztéséről és ezen gondolatok alapján a rendvédelem oktatási továbbképzési rendszerének kialakításáról.

Úgy vélem ez a jövő útja, s ez a konferencia is alkalmat adhat arra, hogy megfogalmazzuk azon igényünket, hogy szükség van arra, hogy tudományos ismeretekkel rendelkező résztvevők együttes munkával kialakíthassák a minőségfejlesztéshez oly nélkülözhetetlen rendvédelmi szerveik innovációs hálózatát.